

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 ja 22 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien eläkelakia ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia. Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen ehdotetaan perustettavaksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteri. Sen avulla edistettäisiin työterveyshuollon tilakäyntien toteutumista työterveyshuoltosuunnitelman mukaisesti. Työterveyshuollon tilakäyntirekisterin avulla seurattaisiin tilakäyntien toteutumista sekä ohjattaisiin maatalouden asiantuntijoiden osallistumista maatalousyrittäjien työterveyshuollossa keskeisille tilakäynneille. Tilakäyntirekisterin avulla tehostettaisiin myös maatalousyrittäjien ammattitautien ja työtapaturmien torjumiseksi tarpeellisen, työolojen terveysvaaroja ja työturvallisuutta koskevan neuvonnan antamista maatalousyrittäjille. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävänä olisi lisäksi maatalousyrittäjien työter-

veyshuollon tehokkaan toteuttamisen yleinen edistäminen.

Säännökset Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävistä maatalousyrittäjien työterveyshuollon toteuttamisessa ehdotetaan otettaviksi maatalousyrittäjien eläkelakiin. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä aiheutuvat kustannukset ehdotetaan rahoitettaviksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä.

Ehdotus ei lisää valtion kustannuksia maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä, mutta sillä annetaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle uusia tehtäviä. Ehdotus liittyy tämän vuoksi valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Maatalous on tapaturma- ja ammattitautitilastojen perusteella varsin riskialtis elinkeino. Työterveyshuolto on erityisen keskeisessä asemassa maatalousyrittäjien työkyvyn säilymisen ja ylläpidon kannalta sekä työtapaturmien ja ammattitautien torjunnassa.

Uusi työterveyshuoltolaki (1383/2001) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Sen säännökset koskevat maatalousyrittäjää työnantajana. Maatalousyrittäjän itsensä liittyminen työterveyshuoltoon on vapaaehtoista. Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon sisältyvät työterveyshuoltolain 12 §:ssä säädetty ennaltaehkäisevät työterveyshuoltopalvelut. Sairaanhoidon ja muut terveydenhuoltopalvelut eivät palveluihin sisälly. Maatalousyrittäjien työterveyshuollossa tilakäynnit ovat toiminnan perusta. Työterveyshuoltotoiminnan tavoitteet, suunnittelu ja seuranta tulisi laatia tilojen työolojen ja niiden aiheuttamien terveysriskien perusteella. Yhtenä tärkeänä tavoitteena tilakäynnillä on työn turvallisuuden parantaminen ja ammattitautien torjuminen.

Vuoden 2005 alusta voimaan tulevan työeläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen (HE 242/2002 vp) yhtenä keskeisenä tavoitteena on myöhentää työntekijöiden ja yrittäjien eläkkeelle siirtymistä. Tärkeänä osana työeläkejärjestelmän kokonaisuudistusta on ollut työeläkekuntoutusjärjestelmän uudistaminen. Vuoden 2004 alusta lukien niillä työntekijöillä ja yrittäjillä, joilla on voitu todeta sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuva uhka tulla työkyvyttömäksi lähivuosina, on oikeus saada työeläkelaitoksilta ammatillista kuntoutusta. Maatalousyrittäjillä ammatillinen kuntoutus voidaan toteuttaa myös elinkeinotukena työtä helpottavan laitteen hankkimiseen. Kuntoutuksuuudistuksen tavoitteena on tukea työntekijöiden ja yrittäjien työssä jaksamista mahdollisimman pitkään saattamalla ammatillisen kuntoutuksen tarpeessa olevat riittävän varhaisessa vaiheessa kuntoutustoimenpiteiden piiriin. Työterveyshuollolla on keskeinen tehtävä kuntoutukseen ohjaamisessa. Maatalousyrittäjien osalta työterveys-

huollon tilakäynneillä on olennainen merkitys ennaltaehkäisevien työterveyshuoltopalvelujen toteuttamisessa ja myös maatalousyrittäjien ammatillisen kuntoutustarpeen havaitsemisessa.

2. Nykytila

2.1. Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa koskeva lainsäädäntö ja toimeenpano

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon sisältö

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa koskee vuoden 2002 alusta voimaan tullut työterveyshuoltolaki soveltuvin osin. Työterveyshuollolla tarkoitetaan työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden toimintaa, jolla edistetään työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta, työyhteisön toimintaa sekä työntekijöiden terveyttä ja työ- ja toimintakykyä. Työterveyshuoltolain 12 §:ssä on säännökset siitä, mitä työterveyshuoltoon hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti kuuluu.

Hyvään työterveyshuoltokäytäntöön kuuluu muun muassa työn terveellisyden ja turvallisuuden arviointi toistuvien työpaikkaselvityksin ja muita työterveyshuollon menetelmiä käyttäen. Työoloselvityksillä hankitaan tietoa maatalousyrittäjän työstä ja työympäristöstä sekä arvioidaan niiden vaikutusta työntekijän terveyteen. Maatalousyrittäjillä työpaikkaselvitykset toteutetaan tilakäynneillä ja työoloaastattelulla työterveyshuoltoyksiköissä.

Maatalousyrittäjien hyvää työterveyshuoltokäytäntöä koskevan nykyisen suosituksen mukaan tilakäynti tulee tehdä jokaiselle uudelle työterveyshuoltoon liittyvälle tilalle. Sen jälkeen tilakäynti tulisi tehdä joka neljäs vuosi, tarvittaessa useammin. Tilakäynnin perusteella tulisi tehdä tilakohtainen suunnitelma työterveyshuollon tulevista palveluista. Terveystarkastusten tarve suunnitellaan tilakäynnillä tai työoloaastattelussa ilmennei-

den riskitekijöiden perusteella. Työolohaastatteluilta, jotka tulisi tehdä neljän vuoden välein, saatetaan ajan tasalle maatalousyrittäjän työympäristöä koskevia tietoja tilakäyntien välillä. Myös maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon kuuluu lisäksi työterveyshuoltolaissa tarkoitettu työkykyä ylläpitävä toiminta sekä tietojen antaminen ja ohjaus työn terveellisyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon toimeenpano

Työterveyshuollon toimeenpanosta huolehtivat nykyisellään terveyskeskukset ja yksityisten työterveyshuoltopalvelujen tuottajat. Kunnilla on kansanterveyslain (66/1972) 14 §:n mukaan velvollisuus järjestää kunnan alueella toimiville maatalousyrittäjille työterveyshuoltolaissa tarkoitettua työterveyshuoltoa. Maatalousyrittäjille työterveyshuoltoon kuuluminen on vapaaehtoista. Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon voi kuulua henkilö, joka on vakuutettu maatalousyrittäjien eläkelain mukaan (467/1969). Valtaosa maatalousyrittäjistä on tehnyt työterveyshuoltosopimuksen kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämän terveyskeskuksen kanssa.

Työterveyshuollon yleinen ohjaus ja toimintaedellytysten luominen kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Sen yhteydessä toimii suunnittelua ja kehittämistä varten työterveyshuollon neuvottelukunta. Työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaa hoitaa Työterveyslaitos.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon toimeenpanoa on kehitetty vuoden 1999 alusta voimaan tulleilla lainmuutoksilla. Työterveyshuollon tehostamiseksi lakiin maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista (859/1984) otettiin säännökset Työterveyslaitoksen yhteyteen perustettavasta maatalousyrittäjien työterveyshuollon keskusyksiköstä (1042/1998). Sen tehtäviin on kuulunut muun muassa maatalousyrittäjien työterveyshuollon sisällön kehittäminen ja tutkiminen, maatalouden asiantuntijoiden ja työterveyshenkilöstön kouluttaminen, maatalousyrittäjien työterveyshuollon ajankohtaisista asioista tiedottaminen sekä maatalousyrittäjien kan-

nustaminen liittymään työterveyshuoltoon.

Maatalousyrittäjien liittymistä työterveyshuoltoon pyrittiin edistämään vuoden 1999 alusta voimaan tulleella maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmään liittyvällä lainmuutoksella (1043/1998). Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1981/1026) 17 §:ään otettiin säännökset 20 prosentin suuruisen tapaturmavakuutusmaksualennuksen myöntämisestä maatalousyrittäjälle, jos hän on vakuutusmaksun kohdentumisvuotta edeltävän lokakuun 1 päivänä kuulunut työterveyshuoltoon. Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii vakuutusmaksualennuksen myöntämisestä ja sillä on maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:n nojalla oikeus saada työterveyshuoltoyksiköiltä vakuutusmaksualennusjärjestelmän toimeenpanoa varten tarvittavat tiedot työterveyshuoltoon kuuluvista maatalousyrittäjistä.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kustannukset ja niiden korvaaminen

Kunnilla on kansanterveyslain 21 §:n mukaan oikeus periä maksuja työterveyshuollon järjestämisestä. Maksujen perimisestä on säädetty sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) ja asetuksessa (912/1992). Työterveyshuoltoon liittyvä maatalousyrittäjä on velvollinen suorittamaan terveyskeskukselle asetuksella säädettyjen perusteiden mukaan määräytyvät maksut terveydenhuollon eri toimenpiteistä ja toiminnoista. Maksujen suuruudesta päättää kunta tai kuntayhtymä. Maatalousyrittäjältä perittävistä maksuista vähennetään ne korvaukset, jotka Kansaneläkelaitos suorittaa terveyskeskukselle sairausvakuutuslain (364/1963) 29 §:n nojalla.

Maatalousyrittäjä voi tehdä työterveyshuoltosopimuksen myös yksityisen työterveyshuoltopalvelujen tuottajan kanssa. Tällöin hänen oikeutensa saada korvauksia yksityisen työterveyshuoltopalvelujen tuottajan järjestämän työterveyshuollon kustannuksista määräytyy sairausvakuutuslain 29 §:n nojalla.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) 1 §:n mukaan työterveyshuollon tilakäynti on maatalous-

yrittäjälle maksuton, kun tilakäynnin toteuttajana on terveyskeskus. Valtio korvaa tilakäynnistä kunnan tai kuntayhtymän ylläpitävälle terveyskeskukselle aiheutuneet kustannukset, josta on ensin vähennetty kunnan tai kuntayhtymän Kansaneläkelaitokselta sairausvakuutuslain nojalla saama osuus.

2.2. Nykytilan arviointi

Työterveyshuollon keskeinen tehtävä on ehkäistä työperäisiä sairauksia poistamalla ja vähentämällä työn, työympäristön ja työmenetelmien terveysvaaroja sekä edistää jo sairastuneiden selviytymistä työssään. Maatalousyrittäjien työolosuhteilla ja työmenetelmillä on keskeinen merkitys työperäisten sairauksien ja ammattitautien ennaltaehkäisyssä sekä myös työkyvyn ylläpitämisen kannalta.

Työterveyshuollon tavoitteiden saavuttaminen edellyttää työterveyshuollon tilakäyntien toteutumista työterveyshuoltosuunnitelmien mukaisesti. Tilakäyntisuunnitelmien teosta ja niiden toteutumisesta ei nykyisellään ole olemassa keskitettyä seurantajärjestelmää. Hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti määräaikaisista tilakäynneistä on toteutunut noin puolet maatalousyrittäjien eläkelaitokseen vakuutusmaksuallennusta varten ilmoitettujen tilakäyntitietojen mukaan. Edellä mainittua määrää on pidettävä riittämättömänä työterveyshuollon tavoitteiden kannalta. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon toteuttamisessa on suuria alueellisia eroavaisuuksia siinä, missä määrin maatalousyrittäjät ovat liittyneet työterveyshuoltoon samoin kuin tilakäyntien suositustason saavuttamisessa. Myös maatalouden asiantuntijoiden käytössä tilakäynneillä on esiintynyt suuria vaihteluita. Kaikki maatalousyrittäjät eivät myöskään halua eri syistä kustantaa itselleen työterveyshuoltopalveluita.

Euroopan yhteisössä on hyväksytty itsenäisten ammatinharjoittajien työturvallisuuden ja työterveysuojelun parantamisesta koskeva neuvoston suositus (2003/134/EY), jossa maataloutta on pidetty erityisen riskialttiina alana. Tässä suosituksessa on painotettu myös työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisemisen tärkeyttä ja kehoitettu jäsenvaltioita parantamaan itsenäisten ammatinharjoittajien mahdollisuuksia saada työterveyttä ja

turvallisuutta koskevia tietoja, jotta voitaisiin parantaa heidän terveyttään ja turvallisuuttaan. Suomessa työterveyshuoltoyksiköiden tulisi antaa maatalousyrittäjille neuvontaa ja ohjausta työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvistä asioista. Käytännössä terveyskeskusten voimavaraongelmista johtuen tähän on pystytty melko harvoin. Yleistä neuvontaa työturvallisuusasioissa antaa nykyisellään myös maatalousyrittäjien työterveyshuollon keskusyksikkö. Lisäksi maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii maatalousyrittäjille suunnatusta työturvallisuustoiminnasta, johon kuuluu muun muassa yleistiedottaminen maatalousyrittäjien työturvallisuuteen liittyvistä asioista. Viimeksi mainittu toiminta rahoitetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Maatalousyrittäjien riski sairastua työperäiseen ammattitautiin tai joutua tapaturman uhriksi on suurempi kuin muulla työssä käyvällä väestöllä keskimäärin. Nykyisessä toimintaympäristössä maatalousyrittäjien työterveyshuollon toimivuus ja sisällöllinen tehokkuus on entistäkin tärkeämpää. Työterveyshuollon avulla tulisi pystyä ajoissa ehkäisemään työolosuhteissa esiintyviä tapaturmariskejä ja maatalousyrittäjien työperäistä sairastumista sekä tukea maatalousyrittäjien työkyvyn ylläpitämistä ja terveyden edistämistä.

Keskimääräisen tilakoon kasvaessa ja työmäärän lisääntyessä, maataloilla työskentelee yhä useammin myös palkkaa saavia työntekijöitä. Maatilat ovat myös maatalouslomittajien työpaikkoja. Maatilojen työolosuhteiden ja työmenetelmien kohentaminen edistää maatalousyrittäjien lisäksi myös edellä mainittujen henkilöiden työturvallisuutta ja pienentää heidän riskiään sairastua työperäisesti.

Lisätoimet riskialttiilla alalla työskentelevien maatalousyrittäjien työterveyshuollossa ovat perusteltuja. Vuoden 1999 alusta toteutetuilla lainmuutoksilla aikaansaadut kehittämistoimenpiteet eivät ole osoittautuneet riittäviksi keinoiksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon tehostamiseksi. Olennainen painopistealue ennaltaehkäisevien työterve-

yshuoltopalvelujen kehittämisessä ovat työterveyshuollon tilakäynnit. Niiden avulla voidaan havaita ajoissa työolosuhteissa esiintyviä riskitekijöitä ja tehdä tarpeelliset toimenpide-ehdotukset työterveysvaarojen ennaltaehkäisemiseksi sekä ohjata ajoissa maatalousyrittäjä hakeutumaan ammatilliseen kuntoutukseen.

Tilakäyntien tehostaminen tarkoittaisi, että tilakäynnit toteutuisivat hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti säännöllisin väliajoin ja että tilakäynneillä turvattaisiin moniammatillinen asiantuntemus. Tilakäynnillä tehdään havaintoja maatalousyrittäjän työstä, työoloista, työn terveysvaaroista sekä työn fyysisestä ja henkisestä kuormittavuudesta. Käynnin aikana täytetään työoloselvitysloMAKE sekä tehdään tarvittaessa työhygieenisii mittauksia. Tilakäynneillä havainnoidaan niinkään työturvallisuutta ja tapaturmavaaroja sekä tarkistetaan tilan ensiapuvalmius ja henkilökohtainen suojautuminen. Maatalouden asiantuntijan mukanaolo tilakäynnillä on tärkeää erityisesti työolojen kehittämisen suunnittelussa ja työturvallisuusvaarojen torjunnassa.

Koska tilakäynnit ovat maatalousyrittäjien työterveyshuollon perusta, niiden toteutumisen edistämistä ja seuranta on pidettävä tarkoituksenmukaisena keinona tehostaa maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa. Tavoitteen toteuttamiseksi ehdotetaan valtakunnallisen maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisterin perustamista. Tämän tilakäyntirekisterin avulla mahdollistettaisiin tilakäyntien toteutumisen edistämisen siten, että työterveyshuolto-suunnitelman mukaisen tilakäynnin toteuttamisesta lähetettäisiin muistutuskirje maatalousyrittäjälle sekä työterveyshuoltopalvelun tuottajalle. Muistutuskirjeiden avulla maatalousyrittäjän ja työterveyshuoltoyksikön välinen yhteydenpito aktivoituisi, joka puolestaan edistäisi tilakäyntien toteutumista toimintasuunnitelman mukaisesti.

Tilakäynnin toteuttamisesta vastaisi edelleen työterveyshuoltoyksikkö. Tilakäyntiväli määräytyisi työterveyshuoltolain tavoitteiden mukaisesti työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaan lähtien maatalon ja yrittäjän tarpeista. Tieto toteutuneesta tilakäynnistä ja suunnitellusta seuraavasta tilakäynnistä il-

moitettaisiin työterveyshuollon tilakäyntirekisteriin. Tämä tarkoittaisi, että tilakäynnin yhteydessä tai sen jälkeen annettavan palautteen yhteydessä määritettäisiin seuraavan tilakäynnin ajankohta, joka puolestaan tehostaisi toiminnan suunnitelmallisuutta.

Tilakäyntitoiminnan pitkäjänteisyyden sekä alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi maatalouden asiantuntijoiden osallistumista työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisille tilakäynneille ehdotetaan ohjattavaksi valtakunnallisesti työterveyshuollon tilakäyntirekisterin avulla. Tarkoituksena olisi turvata maatalouden asiantuntijoiden saatavuus ja resurssien kohdentaminen siten, että tilakäynneille osallistuisivat kyseessä olevan maatalon tuotantosuunnan osalta erityisasiantuntemusta omaava maatalouden asiantuntija. Tätä kautta edistettäisiin työterveyshuollon moniammatillisuuden toteutumista.

Tilakäyntirekisterin ylläpito ehdotetaan annettavaksi Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, jonne jo nykyisellään ilmoitetaan tapaturmavakuutusmaksualennusta varten tieto työterveyshuoltoon liittyneistä maatalousyrittäjistä sekä tilakäynnin toteuttamisesta. Säännökset maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteristä sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävistä työterveyshuollon toteuttamisessa ehdotetaan otettavaksi maatalousyrittäjien eläkelakiin, jossa on muutoinkin yleiset säännökset Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle kuuluvien eri tehtävien hoitamisesta sekä eläkelaitoksessa olevien tietojen käsittelystä.

Työterveyshuollon tilakäyntirekisteriin kerättävien ja talletettavien tietojen avulla on tarkoitus tehostaa tilakäyntien toteutumista, työterveyshuollon suunnitelmallisuutta ja seuranta sekä turvata moniammatillisuuden toteutumista maatalousyrittäjien työterveyshuollossa. Maatalousyrittäjien eläkelaitos toimisi maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisterin rekisterinpitäjänä. Lakiin otettaisiin nimenomaiset säännökset niistä tiedoista, jotka on tarpeen kerätä edellä mainittuun käyttötarkoitukseen. Henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja kuten esimerkiksi henkilön terveydentilaan liittyviä tietoja, ei edellä mainittuun rekisteriin voisi kerätä.

Työterveyshuollon tilakäyntirekisterin

avulla tehostettaisiin maatalousyrittäjille annettavaa neuvontaa maatalousyrittäjien työolojen terveysvaaroista sekä toimenpiteistä, joilla terveysvaaroja voitaisiin ennaltaehkäistä. Tilakäynnillä tehdään yksityiskohtainen selvitys työolosuhteista ja havainnoidaan työterveysvaarat sekä laaditaan toimenpideehdotukset näiden vaarojen poistamiseksi. Työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvän neuvonnan tehostamiseksi tilakäyntirekisteriin kerättäisiin tietoja tilakäynneillä havaituista keskeisistä työolojen terveysvaaroista ja toimenpide-ehdotuksista sekä niiden toteutumisesta. Tällöin mahdollistuisi kohdenne- tun tiedon tuottaminen suoraan maatalousyrittäjille tuotantosuunnittain heidän tiloil- laan havaituista ongelmista. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tulisi tilakäyntirekisterin tietojen perusteella laatia yhteenvetoja ja sel- vityksiä maatalousyrittäjien työolojen terve- ysvaaroista ja toimenpiteistä, joilla terveys- vaaroja voitaisiin ennaltaehkäistä. Näitä sel- vityksiä voisivat maatalousyrittäjien lisäksi hyödyntää omassa työssään myös työterve- yshuoltoyksiköt sekä maatalousyrittäjien työ- terveystuolia toimeenpanevat muut tahot. Lisäksi selvitysten pohjalta saataisiin maata- lousyrittäjien työeläke- ja tapaturmakuntou- tusjärjestelmien kehittämiseksi hyödyllistä tietoa.

Keskeisiin tilalla havaittuihin työolojen terveysvaaroihin ja toimenpide-ehdotuksiin liittyvien tietojen antaminen työterveyshuol- lon tilakäyntirekisteriin olisi maatalousyrittä- jälle vapaaehtoista ja edellyttäisi, että hän on antanut edellä mainittuun tietojen luovutta- miseen henkilötietolaissa tarkoitetun yksi- löidyn suostumuksen.

Tilakäyntirekisterin avulla on tarkoitus te- hostaa maatalousyrittäjien työterveyshuollon toteuttamista. Työterveyshuolto on avain- asemassa siinä, että maatalousyrittäjä ohja- taan riittävän ajoissa ammatilliseen kuntou- tukseen. Tilakäynneillä tehdään perusteelli- nen selvitys maatalousyrittäjän työolosuh- teista, joka puolestaan sisältää usein maata- lousyrittäjän ammatillisen kuntoutusasian selvittelyn kannalta tarpeellista tietoa. Työ- terveystuolion ja ammatillisen kuntoutusjär- jestelmän välistä yhteistyötä tulisi edistää. Olisi tarkoituksenmukaista, että käsiteltäessä maatalousyrittäjän työeläkekuntoutusta tai

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjes- telmästä korvattavaa kuntoutusasiaa, olisi mahdollista saada tilakäyntirekisteristä tieto jo toteutetun tai tulossa olevan tilakäynnin ajankohdasta tai niistä tilakäynneillä havai- tuista keskeisistä terveysvaaroista ja toimen- pide-ehdotuksista, joita työterveyshuolto on tehnyt. Tätä kautta vältettäisiin myös tilanne, että tilalle tehtäisiin kuntoutusasian ratkaise- mista varten uusi tilakäynti, jos tarpeelliset selvitykset ovat jo olemassa. Koska tilakäyn- tirekisteriin talletettavat tiedot työolosuhteiden terveysvaaroista ja toimenpide- ehdotuksista kerätään maatalousyrittäjän suostumuksella, edellyttäisi tietojen käyttä- minen kuntoutusasian selvittämisessä maata- lousyrittäjän suostumusta.

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltotoi- minnan tehokkuuden ja palvelujen tason varmistamiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että toiminta voitaisiin keskittää tehokkaasti toimiviin yksiköihin. Tämä saattaisi joillakin alueilla tarkoittaa toiminnan alueellista kes- kittämistä. Tämän vuoksi kuntien välistä yhti- styötä maatalousyrittäjien työterveyshuol- topalvelujen järjestämisessä tulisi kannustaa. Tavoitetta tulisi edistää sekä terveyskeskuk- siin että maatalousyrittäjiin kohdistuvalla tie- dottamisella. Tilakäyntirekisteri toimisi täs- säkin uutena välineenä rekisteristä saatavan tilastotiedon avulla. Sen tietoja voidaan myös käyttää apuna tilakäyntien sisällön ja tavoit- teiden suunnittelussa sekä niiden laadun seu- rannassa.

Näiden tavoitteiden edistämiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävänä olisi yleisesti maatalousyrittäjien työterveys- huoltotoiminnan tehokkaan toteutumisen edistäminen. Säännöksellä ei ole tarkoitusta muuttaa työterveyshuollon järjestämistä, toimeenpanon ohjausta tai toiminnan valvon- ta koskevia nykyisiä määräyksiä tai käytän- töjä. Alueellisen kuntayhteistyön edistämisen ohella Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtäviin kuuluisi tilakäyntien sisällön ja tavoit- teiden suunnittelu yhdessä työterveys- huollon toimeenpanosta vastaavien viran- omaisten kanssa sekä tilakäyntien laadun seuraaminen. Maatalousyrittäjien eläkelai- toksen tehtäviin kuuluisi lisäksi kannustaa maatalousyrittäjiä liittymään työterveyshuol-

toon sekä antaa yleisneuvontaa maatalousyrittäjille työterveyshuoltoon liittyvissä kysymyksissä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle työterveyshuollon toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset ehdotetaan rahoitettaviksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä. Ne ehdotetaan luettavaksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin kohtuullisiin hoitokuluihin. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslailla on jo nykyisellään yhtymäkohtia maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon siihen liittyneille maatalousyrittäjille myönnettävän maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusmaksuallennuksen sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä rahoitettavan työturvallisuustoiminnan kautta. Ehdotetuilla lainmuutoksilla pyritään maatalousyrittäjien työterveyshuollon tehostamiseen erityisesti tilakäyntien osalta ja sitä kautta myös maatalousyrittäjien ammattitautien ja työtapaturmien torjuntaan. Tämän johdosta tehtävien rahoittaminen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä on tarkoituksenmukaista.

Nyt ehdotetuilla lainmuutoksilla on tarkoitus tehostaa maatalousyrittäjien työterveyshuollon toimivuutta. Työterveyshuollon toimeenpanosta ja sisällöstä vastaavat edelleen työterveyshuoltoyksiköt, mutta ehdotetuilla lainmuutoksilla pyritään tukemaan työterveyshuoltopalvelujen toteuttamista. Nyt ehdotettujen toimenpiteiden vaikutusta maatalousyrittäjien työterveyshuollon tehokkaaseen toteuttamiseen seurataan ja toimenpiteiden riittävyys tavoitteiden saavuttamiseksi on tarkoitus arvioida uudelleen seurannan perusteella.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteristä arvioidaan aiheutuvan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle noin 300 000 euron perustamiskustannukset ja 200 000 euron vuotuiset ylläpitokustannukset, joka määrä pitää sisällään myös tilakäyntirekisteristä saatavan työterveyttä ja työturvallisuutta koskevan tiedon muokkaamisen

työterveyshuoltojärjestelmän sekä maatalousyrittäjien käyttöön. Edellä mainitut kustannukset ehdotetaan rahoitettaviksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuina normitettuina hoitokuluina. Uusien tehtävien vuoksi hoitokulunormia ei esitetä korotettavaksi, joten ehdotus ei lisää valtion kustannuksia maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmään.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilastojen mukaan maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettuja maatalousyrittäjiä oli vuoden 2003 lopussa noin 95 000. Työterveyshuoltoon heistä kuului vuoden 2003 loppuun mennessä noin 37 000 eli hieman alle 40 prosenttia. Tilakäyntejä tehtiin nelivuotiskautena 2000—2003 yhteensä noin 14 000. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään tehostamaan työterveyshuollon tilakäyntien toteutumista. Työterveyshuollon tehostuminen siten, että tilakäyntien osalta päästäisiin hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaiseen sykliin, lisäksi todennäköisesti nykyisin toteutuvien tilakäyntien määrää, jolloin sairausvakuutuslain korvausmenot samoin kuin valtion varoista korvattavien tilakäyntien kustannusosuus jonkin verran nousisivat. Toisaalta työterveyshuollon tehostuminen pitkällä aikavälillä edistää maatalousyrittäjien jaksamista työelämässä, jolla puolestaan on eläkemenoja vähentäviä vaikutuksia. Lisäksi työturvallisuuden ja työterveyteen vaikuttavien olosuhteiden kohentuminen tiloilla saattaisi vähentää tiloilla sattuvien tapaturmien ja maatalousyrittäjillä todettujen ammattitautien määrää.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Tilakäyntirekisteri ehdotetaan perustettavaksi Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen. Tiedot työterveyshuollon tilakäyntirekisteriin on tarkoitus luovuttaa avaamalla tekninen käyttöyhteys työterveyshuoltoyksiköille tietojen luovuttamista varten. Tietojen luovuttaminen on tarkoitus toteuttaa teknisesti siten, että tilakäyntirekisteriä varten täytettävää palautelomaketta on mahdollista hyödyntää työterveyshuollon omassa toiminnassa, jolloin se ei lisäisi työterveyshuollon ammattihenkilöiden työmäärää. Tilakäyntirekisterin

ylläpidosta ei arvioida aiheutuvan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle merkittäviä organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia.

5. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 17 päivänä joulukuuta 2002 maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämistyöryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämisessä tarpeelliset toimenpiteet. Työryhmä piti 26 päivänä heinäkuuta 2003 antamassaan mietinnössä (Maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittäminen MYTKY II; Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita; 2003:24) tilakäyntejä tärkeänä painopistealueena maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämisessä ja ehdotti tilakäyntirekisterin perustamista Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen. Työryhmämuistiosta ovat antaneet lausuntonsa seuraavat tahot: Työterveyslaitos, Suomen Teollisuuslääketieteen Yhdistys, Teollisuuden ja Työnantajain keskusliitto, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Kansaneläkelaitos, ProAgria Maaseutukeskusten Liitto,

Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto, sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto, sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosasto sekä tietosuojavaltuutetun toimisto. Lausunnoissa maatalousyrittäjien työterveyshuollon kehittämistä pidettiin yleisesti ottaen tarpeellisena ja työryhmämuistion keskeisimpänä kehittämissuosituksena pidettiin tilakäyntirekisterin perustamista. Lisäksi tilakäyntirekisteriin perustuvista tietosuojakäytäntöistä on hankittu yksityiskohtien täsmentymisen jälkeen uusi tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto.

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:tä, Maatalousyrittäjien eläkelaitosta ja Suomen Kuntaliittoa.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Maatalousyrittäjien eläkelaki

16 §. Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii sille maatalousyrittäjien eläkelaiassa säädetyistä tehtävistä. Lain 16 §:n 1 momentin uudeksi yhdeksänneksi kohdaksi ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan eläkelaitos huolehtisi työterveyshuoltolaissa tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä siten kuin maatalousyrittäjien eläkelaiassa säädetään.

16 a §. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi yksityiskohtaisesti maatalousyrittäjien eläkelain uudessa 16 a §:ssä. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos ylläpitäisi työterveyshuollon tilakäyntien toteutumisen edistämiseksi ja niiden seurantaan varten erityistä valtakunnallista maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteriä. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että eläkelaitoksen tehtävänä olisi myös edistää työterveyshuoltolaissa tarkoitettujen maatalouden asiantuntijoiden osallistumista tilakäynneille. Tämä tapahtuisi seuraamalla maatalouden asiantuntijoiden perehtyneisyyttä, saatavuutta ja käyttöä valtakunnallisesti. Sanotun momentin 3 ja 4 kohdissa säädettäisiin eläkelaitoksen tehtäviksi tilakäyntirekisteristä saatavien tietojen perusteella pitää ja julkaista tilastoja työterveyshuollon toteutumisesta sekä laatia selvityksiä maatalousyrittäjien työolojen terveysvaaroista ja toimenpiteistä, joilla terveysvaaroja voitaisiin ennaltaehkäistä. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävänä olisi lisäksi maatalousyrittäjien työterveyshuoltotoiminnan tehokkaan toteutumisen edistäminen. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentin 5 kohdassa.

Pykälän 2 momentin mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä aiheutuvien kustannus-

ten rahoittamisesta säädettäisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä.

19 d §. Maatalousyrittäjien eläkelakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 19 d §, jossa säädettäisiin, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä työterveyshuollon palvelujen tuottajilta ne tiedot, jotka ovat eläkelaitokselle tarpeen 16 a §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Pykälän 1 momentissa säädetään eläkelaitoksen oikeudesta kerätä ja tallettaa saadut tiedot työterveyshuollon tilakäyntirekisteriksi, joka olisi henkilötietolaisissa tarkoitettu henkilörekisteri. Eläkelaitos toimisi henkilötietolaisissa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä. Lainkohdassa säädettäisiin nimenomaisesti kielto kerätä ja tallettaa henkilötietolaisissa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja, kuten esimerkiksi henkilön terveydentilaan liittyviä tietoja.

Pykälän 2 momentissa on luettelo niistä tiedoista, jotka eläkelaitoksella on oikeus saada ilman maatalousyrittäjän suostumusta lain 16 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Nämä tehtävät liittyvät työterveyshuollon tilakäyntirekisterin hoitamiseen ja maatalouden asiantuntijoiden toiminnan ohjaukseen.

Pykälän 3 momentissa ovat säännökset niistä tiedoista, jotka voidaan kerätä vain maatalousyrittäjän suostumuksella. Näitä ovat tilakäynnillä havaitut keskeiset työolojen terveysvaarat ja toimenpide-ehdotukset sekä niiden toteutuminen. Tiedot kerätään lain 16 a §:n 4 kohdassa mainittuja tehtäviä varten. Työterveyshuollon ja ammatillisen kuntoutusjärjestelmän yhteistyön tehostamiseksi 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännökset siitä, että maatalousyrittäjän suostumuksella maatalousyrittäjän ammatillista kuntoutusasiaa koskevaa asiaa selvittäessä olisi mahdollista käyttää tilakäyntirekisterin tietoja. Maatalousyrittäjän suostumuksen tietojen luovuttamiseen tulisi olla

henkilötietolaissa tarkoitetulla tavalla yksilöity ja kirjallinen. Kullakin tilalla työskentelevällä maatalousyrittäjällä olisi itsenäinen oikeus päättää tietojen luovuttamisesta tilakäyntirekisteriin. Suostumus tietojen luovuttamiseen edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin olisi annettava kunkin tilakäynnin yhteydessä erikseen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada 2 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot maksutta työterveyshuollon palvelujen tuottajilta. Lisäksi lainkohdassa todettaisiin, että työterveyshuollon palvelun tuottajille voidaan avata tietojen välittämiseksi tekninen käyttöyhteys Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilakäyntirekisteriin. Tällöin työterveyshuollon palvelujen tuottajat voisivat käyttää tilakäyntirekisteriä myös apuvälineenä omissa toiminnassaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon toimeenpanossa.

19 e §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tietojen hävittämisestä. Tilakäyntirekisteriin talletetut tiedot tulisi hävittää kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun tilakäynti on toteutettu. Tietojen hävittämisestä vastaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi tietojen luovuttamista koskeva säännös, jonka mukaan eläkelaitos ei saisi luovuttaa tilakäyntirekisteriin talletettuja tietoja, jollei siitä ole erikseen laissa säädetty tai asianomainen anna suostumustaan tietojen luovuttamiseen. Tieteellistä tutkimusta varten tietoja voitaisiin luovuttaa siten kuin viranomaisen julkisuudesta annetun lain (621/1999) 28 §:ssä säädetään.

2. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki

13 §. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmällä on yhtymäkohtia maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon siihen liittyneille myönnettävän vakuutusmaksualennuksen sekä tapaturmavakuutusjärjestelmän työturvallisuustoiminnan kautta. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osallistumisella työterveyshuoltotoiminnan tehostamiseen tähdätään erityisesti tilakäyntien toteutumisen edistämiseen. Tilakäyntien tärkeänä tavoitteena puolestaan on työtaturmien ja am-

mattitautien torjunta. Tämän vuoksi on perusteltua, että Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjien eläkelain 16 a §:ssä säädettyistä työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä aiheutuvat kustannukset rahoitetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä. Tämä esitetään toteutettavaksi siten, että edellä tarkoitetut kustannukset luettaisiin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:n uuden 3 momentin nojalla sanotun pykälän 1 momentissa tarkoitettuihin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kohtuullisiin hoitokuluihin. Samalla pykälän nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi.

22 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännös maatalousyrittäjien eläkelain 19 d §:n 3 momenttiin. Täten maatalousyrittäjän suostumuksella olisi mahdollisuus käyttää tilakäyntirekisterin tietoja myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä korvattavaa kuntoutusasiaa selvittäessä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Tilakäyntirekisterin toiminnan on tarkoitus käynnistyä heti lain voimaantulosta lukien. Lain täytäntöönpano edellyttää muun muassa ATK-järjestelmän perustamista tilakäyntirekisteriä varten. Maatalousyrittäjien eläkelain muuttamista koskevaan lain voimaantulosäännökseen otettaisiin tämän johdosta säännös siitä, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi ryhtyä ennen lain voimaantuloa sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4. Säättämisjärjestys

Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteri, jonka avulla tehostettaisiin maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa. Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Tilakäyntirekisteri olisi henkilötietolaissa tarkoitettu henkilörekisteri, johon sovelletaan henkilötietolakia. Henkilötietojen suoja on siten lailla turvattu perustuslain edellyttämällä tavalla. Esityksessä on huomioitu tietosuojavaltuute-

tun tietosuojaan liittyvät kannanotot. Esitys ei muutoinkaan sisällä sellaisia muutoksia, joilla puututtaisiin yksilön perustuslain mukaisiin oikeuksiin. Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa

lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 16 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1045/1999,
lisätään 16 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 1298/1994, uusi 9 kohta, lakiin siitä lailla 377/2001 kumotun 16 a §:n tilalle uusi 16 a § sekä lakiin uusi 19 d ja 19 e § seuraavasti:

16 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

- 8) maatalousyrittäjien lomituspalveluista siten kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa (1231/1996) säädetään;
- 9) työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä siten kuin tässä laissa säädetään.

16 a §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 16 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetut tehtävät ovat:

- 1) ylläpitää maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteriä tilakäyntien toteutumisen tehostamista ja seurantaa varten;
- 2) edistää työterveyshuoltolaissa tarkoitettujen maatalouden asiantuntijoiden osallistumista työterveyshuollon toimintasuunnitelmien mukaisille tilakäynneille;
- 3) pitää ja julkaista tilakäyntirekisterin tietojen perusteella tilastoja;
- 4) laatia tilakäyntirekisterin tietojen perusteella selvityksiä maatalousyrittäjien työolojen terveysvaaroista ja toimenpiteistä, joilla terveysvaaroja voidaan ennaltaehkäistä;

5) edistää maatalousyrittäjien työterveyshuoltotoiminnan tehokasta toteutumista.

Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavaikutuslain 13 §:ssä.

19 d §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus kerätä ja tallettaa 2 ja 3 momentissa mainitut tiedot tilakäyntirekisteriin 16 a §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Tilakäyntirekisteriin sovelletaan henkilötietolain (523/1999), jollei tässä laissa toisin säädetä. Tilakäyntirekisterin henkilötietolaissa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä toimii maatalousyrittäjien eläkelaitos. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ei ole oikeutta kerätä ja tallettaa tilakäyntirekisteriin henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä työterveyshuoltolain 7 §:ssä tarkoituiltu työterveyshuollon palvelujen tuottajilta 16 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamista varten seuraavat tiedot:

- 1) maatalousyrittäjän nimi ja henkilötunnus;
- 2) maatalon tuotantosuunta;
- 3) liittymispäivä työterveyshuoltoon;
- 4) tieto suunnitellun tilakäynnin ajankohdasta ja tilakäynnille osallistujista;
- 5) tieto tilakäynnin toteutumisesta ja tilakäynnille osallistujista.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus 16 a §:n 1 momentin 4 kohdassa mainitun tehtävän hoitamiseksi saada työterveyshuoltolain 7 §:ssä tarkoitetuilta työterveyshuollon palvelujen tuottajilta tieto tilakäynnillä havaituista keskeisistä työolojen terveysvaaroista ja toimenpide-ehdotuksista sekä niiden toteuttamisesta, jos maatalousyrittäjä, jonka tiedoista on kysymys, on antanut edellä mainittuun tietojen luovuttamiseen suostumuksensa. Edellä mainittuja tietoja voidaan maatalousyrittäjän suostumuksella käyttää myös selvitetäessä maatalousyrittäjän tämän lain mukaista ammatillista kuntoutusta koskevaa asiaa.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada 2 ja 3 momentissa mainitut tiedot maksutta. Tietojen luovuttamista varten työ-

terveyshuollon palvelujen tuottajille voidaan avata tekninen käyttöyhteys Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa olevaan tilakäyntirekisteriin.

19 e §

Tilakäyntirekisteriin talletetut tiedot on hävitettävä kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun tilakäynti on toteutettu.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ei ole oikeutta luovuttaa 16 a §:ssä tarkoitettuun tilakäyntirekisteriin talletettuja tietoja, ellei siitä ole erikseen muualla laissa säädetty tai asianomainen, jonka tiedoista on kysymys, anna siihen suostumustaan. Edellä tarkoitettuja tietoja voidaan luovuttaa tieteellistä tutkimusta varten siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 28 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi ryhtyä ennen tämän lain voimaantuloa lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 ja 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 joulukuuta annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 22 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1374/2003,
lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 924/2003, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

13 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin kohtuullisiin hoitokuluihin luetaan myös maatalousyrittäjien eläkelain 16 a §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.

22 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 19 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä sekä 2 ja 3 momentissa, maatalousyrittäjien eläkelain 16 ja 17 §:ssä ja 19 d §:n 3 momentissa ja tapaturmavakuutuslain

30 a ja 30 b §:ssä, 55 §:n 1 momentissa sekä 61 a, 63, 64 h ja 64 i §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on velvollinen osallistumaan tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä mainitun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin siltä osin kuin ne liittyvät tämän lain toimeenpanoon. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan tarkoitettut kustannukset lasketaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

Helsingissä 14 päivänä syyskuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 16 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1045/1999,
lisätään 16 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 1298/1994, uusi 9 kohta, lakiin siitä lailla 377/2001 kumotun 16 a §:n tilalle uusi 16 a § sekä lakiin uusi 19 d ja 19 e § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

8) maatalousyrittäjien lomituspalveluista siten kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa (1231/1996) säädetään.

16 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

8) maatalousyrittäjien lomituspalveluista siten kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa (1231/1996) säädetään;
 9) *työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitettuun maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä siten kuin tässä laissa säädetään.*

16 a §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 16 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetut tehtävät ovat :

1) *ylläpitää maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteriä tilakäyntien toteutumisen tehostamista ja seurantaa varten;*

2) *edistää työterveyshuoltolaissa tarkoitettujen maatalouden asiantuntijoiden osallistumista työterveyshuollon toimintasuun-*

nitelmien mukaisille tilakäynneille;

3) pitää ja julkaista tilakäyntirekisterin tietojen perusteella tilastoja;

4) laatia tilakäyntirekisterin tietojen perusteella selvityksiä maatalousyrittäjien työolojen terveysvaaroista ja toimenpiteistä, joilla terveysvaaroja voidaan ennaltaehkäistä;

5) edistää maatalousyrittäjien työterveyshuoltotoiminnan tehokasta toteutumista.

Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä.

19 d §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus kerätä ja tallettaa 2 ja 3 momentissa mainitut tiedot tilakäyntirekisteriin 16 a §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Tilakäyntirekisteriin sovelletaan henkilötietolakiä (523/1999), jollei tässä laissa toisin säädetä. Tilakäyntirekisterin henkilötietolaissa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä toimii maatalousyrittäjien eläkelaitos. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ei ole oikeutta kerätä ja tallettaa tilakäyntirekisteriin henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä työterveyshuoltolain 7 §:ssä tarkoitetuilta työterveyshuollon palvelujen tuottajilta 16 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamista varten seuraavat tiedot:

1) maatalousyrittäjän nimi ja henkilötunnus;

2) maatilán tuotantosuunta;

3) liittymispäivä työterveyshuoltoon;

4) tieto suunnitellun tilakäynnin ajankohdasta ja tilakäynnille osallistujista;

5) tieto tilakäynnin toteutumisesta ja tilakäynnille osallistujista.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus 16 a §:n 1 momentin 4 kohdassa mainitun tehtävän hoitamiseksi saada työterveyshuoltolain 7 §:ssä tarkoitetuilta työ-

terveyshuollon palvelujen tuottajilta tieto tilakäynnillä havaituista keskeisistä työolojen terveysvaaroista ja toimenpide-ehdotuksista sekä niiden toteuttamisesta, jos maatalousyrittäjä, jonka tiedoista on kysymys, on antanut edellä mainittuun tietojen luovuttamiseen suostumuksensa. Edellä mainittuja tietoja voidaan maatalousyrittäjän suostumuksella käyttää myös selvittäessä maatalousyrittäjän tämän lain mukaista ammatillista kuntoutusta koskevaa asiaa.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada 2 ja 3 momentissa mainitut tiedot maksutta. Tietojen luovuttamista varten työterveyshuollon palvelujen tuottajille voidaan avata tekninen käyttöyhteys maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa olevaan tilakäyntirekisteriin.

19 e §

Tilakäyntirekisteriin talletetut tiedot on hävitettävä kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun tilakäynti on toteutettu.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ei ole oikeutta luovuttaa 16 a §:ssä tarkoitettuun tilakäyntirekisteriin talletettuja tietoja, ellei siitä ole erikseen muualla laissa säädetty tai asianomainen, jonka tiedoista on kysymys anna siihen suostumustaan. Edellä tarkoitettuja tietoja voidaan luovuttaa tieteellistä tutkimusta varten siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 28 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi ryhtyä ennen tämän lain voimaantuloa lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 ja 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 joulukuuta annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 22 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1374/2003,
lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 924/2003, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin kohtuullisiin hoitokuluihin luetaan myös maatalousyrittäjien eläkelain 16 a §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.

22 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 19 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä sekä 2 ja 3 momentissa, maatalousyrittäjien eläkelain 16 ja 17 §:ssä ja tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä, 55 §:n 1 momentissa sekä 61 a, 63, 64 h ja 64 i §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on velvollinen osallistumaan tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä mainitun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin siltä osin kuin ne liittyvät tämän lain toimeenpanoon. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta perusteet, joiden mukaan tarkoitettut kustannukset lasketaan.

22 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 19 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä sekä 2 ja 3 momentissa, maatalousyrittäjien eläkelain 16 ja 17 §:ssä ja 19 d §:n 3 momentissa ja tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä, 55 §:n 1 momentissa sekä 61 a, 63, 64 h ja 64 i §:ssä säädetään. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos on velvollinen osallistumaan tapaturmavakuutuslain 30 a ja 30 b §:ssä mainitun Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimintaan ja kustannuksiin siltä osin kuin ne liittyvät tämän lain toimeenpanoon. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta *ne* perusteet, joiden mukaan tarkoitettut kustannukset lasketaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.